

Voor u uitgestippeld...

Kunnen we zorgzamer vaccineren?

Gelezen door Vanessa Verschuere en Madelon Meijer-Hoogeveen

In Canada ontwikkelde en onderzocht Anna Taddio een methode om angst te verminderen bij het vaccineren. In deze studie wordt gekeken of de methode effectief is en of het ook haalbaar is om ermee te werken in een normale setting. De "CARD-methode" bleek effectief in het verminderen van angst en pijn. Ondertussen is deze methode breed geïmplementeerd in Canada. De resultaten van het onderzoek geven handvatten om ook in de Nederlandse setting meer aandacht te besteden aan het reduceren van angst en pijn bij kinderen die gevaccineerd worden.

◉ **STIP: wat lezen wij?**

Wij lezen het artikel "Impact of the CARD (Comfort Ask Relax Distract) system on school-based vaccinations: A cluster randomized trial". In Canada ontwikkelden Anna Taddio et al de CARD methode, een verzameling van evidence based methodes om stress rondom vaccineren bij kinderen te verkleinen. CARD is een acroniem voor **C**omfort **A**sk **R**elax **D**istract en op elk van deze deelgebieden worden meerdere methodieken aangereikt die een jongere actief kan aanwenden om tijdens het vaccineren stress te reduceren. Het doel van het onderzoek was om in een gerandomiseerde studie de effectiviteit van de CARD aanpak te onderzoeken in een grote populatie en ook te kijken naar de haalbaarheid van deze benadering binnen de reguliere public health werkwijze.

Hoe gingen de onderzoekers te werk en wat vonden ze?

Het onderzoek is een RCT, uitgevoerd in Canada. Er deden 40 scholen mee, 20 scholen in de interventiegroep en 20 in de controlegroep. In totaal hebben 679 12-jarige leerlingen de CARD-methode gehad en 735 12-jarige studenten niet.

De leerlingen kregen het standaard vaccinatieschema wat bestond uit HPV/HepB in de eerste ronde en HPV/Hep B/MenACWY na een half jaar.

De interventiegroep kreeg van tevoren informatie over de CARD methodiek, via folders, filmpjes en lessen op school. Zo konden jongeren van tevoren nadenken over welke interventies hen konden steunen bij het vaccineren. Ook werd in deze groep op de dag van vaccineren aandacht besteed aan de ruimte waarin werd gevaccineerd. Visuele en auditieve signalen die angst kunnen uitlokken, zoals het zien van medisch materiaal, het zien en horen van medeleerlingen die gevaccineerd worden, werden geminimaliseerd. Het aantal wachtenden werd klein gehouden.

De primaire uitkomst van het onderzoek was het effect op angst, door de leerling gescoord. Secundaire uitkomstmaten waren stressgerelateerde symptomen zoals pijn, duizeligheid, flauwvallen.

Uit dit onderzoek blijkt:

- In de CARD-scholen rapporteren leerlingen minder angst: OR 0.65 (95% CI 0.47–0.90).
- Ook de pijn bleek lager te zijn in de CARD-scholen, OR 0.62 (95% CI 0.50–0.77).

- In de CARD scholen was geen enkele leerling flauwgevallen (0%) vs. 6 leerlingen in de controlegroep (0.8%) ($p = 0.02$). Deze incidenten waren allemaal op een andere school, dus traden niet op in clusters.
- In de CARD-scholen was het aantal leerlingen dat gevaccineerd werd licht maar niet significant hoger (76,1 % vs 72,5%)
- In de CARD scholen was de kennis van het vaccinerend personeel over het verzachten van pijn en angst groter
- Het personeel had een positieve attitude naar CARD toe, maar vond niet alle componenten ervan even makkelijk te realiseren

Wat is van belang voor de interpretatie van de resultaten?

- De CARD interventies werden bedacht m.b.v. input van 11-13-jarigen. Dit onderzoek was bij 12-jarigen, wat een beperking vormt om conclusies te trekken over het effect op andere leeftijden.
- Omdat de 2e ronde wegens de covid pandemie niet doorging, weten we niets over een eventueel versterkend of uitdovend effect van de aanpak bij herhaling.

◉ **STIP: wat kan de JGZ hiermee volgens de Stippel-Brigade?**

In de richtlijn van het RIVM anno 2023 is de aandacht voor zorgzaam vaccineren toegenomen, met het expliciet benoemen van makkelijk toepasbare interventies en het refereren aan de infographic van Prosa. Toch wordt gesteld dat het afleiden bij tieners minder effect zou hebben, wat de interventies bij oudere kinderen de facto zou beperken tot het gebruik van verdovende zalf en het aanbieden van vaccinatie op een servicepunt bij erge angst. Dit onderzoek toont aan dat we ook voor deze groep meer in onze gereedschapskist hebben zitten om angst en pijn te beïnvloeden.

Het kan leiden tot kritische reflectie op onze handelwijze. Vaccineren we voldoende zorgzaam, met voldoende aandacht voor de behoeften van de jongeren? Weten wij hoe ouders en jongeren onze huidige manier van vaccineren ervaren? Hoe kan het beter? Is er voldoende privacy?

De manier waarop in Canada groepsvaccinaties voor oudere kinderen worden georganiseerd is verschillend van de Nederlandse aanpak. In Canada gaan de vaccinaties op school door en worden dus kleinere groepen in klasverband gevaccineerd. In Nederland zijn de groepsvaccinaties massaal en gaan door in sporthallen en andere grote locaties. De interventie zoals onderzocht in deze studie valt dus niet integraal over te nemen. Bij het toepassen van losse onderdelen van de aanpak weet je niet of dit effect sorteert, omdat de studie net het "totaalpakket" onderzoekt. Hiervoor is dan meer onderzoek in de Nederlandse situatie nodig. Sommige elementen uit het Canadese onderzoek zijn evenwel vrij makkelijk en zonder extra kosten over te nemen:

Comfort: personeel dat een rustige houding aanneemt, een comfortabele houding van het kind, wijzen op het dragen van lekker zittende kleding (vermelden bij de uitnodigingsbrief)

Ask: de jongere erop wijzen dat hij/zij bepaalde dingen mag vragen

Relax: positief en eerlijk taalgebruik, waarbij bepaalde woorden zoals "prik" en "pijn" worden vermeden, ademhalingstechnieken, rustige omgeving, geen zichtbaar medisch materiaal

Distract: afleiden tijdens het vaccineren, bv door een vriend(in), een knuffel, boek, , een filmpje op de telefoon, muziek, bellenblaas.

En in algemene zin: een goede voorbereiding van het kind faciliteren, waardoor het een actieve rol kan opnemen.

◉ **STIP: ook nog wetenswaardig...**

- Prosa kenniscentrum is al enkele jaren actief in het ontwikkelen en verspreiden van kennis over procedurele comfortzorg. De paragraaf over pijnvermindering die opgenomen is in de richtlijn van het RIVM is ontleend aan hun publicatie hierover.
- Ondertussen is CARD geïntegreerd in de reguliere werkwijze van de Canadese publieke gezondheidszorg. Er is een website en er is een app ontwikkeld.

◉ **STIP: verantwoording**

Titel: Impact of the CARD (Comfort Ask Relax Distract) system on school-based vaccinations: A cluster randomized trial

Auteurs: Anna Taddio, Victoria Gudzak, Marlene Jantzi, Charlotte Logeman, Lucie M. Bucci, Noni E. MacDonald, Rahim Moineddin

DOI-code: org/10.1016/j.vaccine.2022.02.069

Tags: #Vaccinatie, #EarlyLifeStress, #Angst

Zie ook: [9. Vaccinatietechniek | Rijksvaccinatieprogramma.nl](https://www.rijksvaccinatieprogramma.nl)
[Zorgzaam vaccineren - PROSA kenniscentrum \(prosanetwork.com\)](https://www.prosanetwork.com)
[Reducing pain at the time of vaccination: WHO position paper – September 2015](#)
[CARD for Kids and Adolescents | immunizecanada.](https://www.immunizecanada.ca)